

– другий напрям пов'язаний зі створенням спеціалізованих судів, які відіграють в системі профілактики правопорушень неповнолітніх основну організуючу і координуючу роль, що є ядром ювенальної превенції.

Список бібліографічних посилань

1. Бакаев А. Л. Система профилактики правонарушений несовершеннолетних. М., 2004. С. 181–164.
2. Гусейнов А. Б. Профилактика правонарушений несовершеннолетних за рубежом. *Теория и практика общественного развития*. 2010. № 3. С. 186–189.

Одержано 26.03.2019

УДК 340.132.1

АНАТОЛІЙ МАТВІЙОВИЧ ШУЛЬГА,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7634-3665>

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОВЕДІНКИ РОБОТА І ЛЮДИНИ: ПЕРВИННІ ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ

Існування *робототехніки* припускає, що вирішення правозастосовчої проблеми встановлення суб'єкта юридичної відповідальності) залежить від наявності або відсутності зв'язку *дій робота і дій людини*. У даному плані важливо розрізнявати: 1) *неавтономні роботи* (далі – НР); 2) *автономні роботи* (далі – АР); 3) *гібридні роботи* (функціонують як НР, або як АР).

Поведінковою одиницею зовнішнього виразу функціонування НР є «роботодія людини-оператора». Поведінковою одиницею зовнішнього виразу функціонування АР є «автономна роботодія». Впровадження у науковий обіг понять *роботодія людини-оператора і автономна роботодія* («автономна машинодія») є доцільним з точки зору необхідності розрізнення, розмежування *дій людини і дій АР*, оскільки традиційно в юриспруденції «дія» являє собою зовнішній прояв свідомості і волі людини (поняттям «діяння» охоплюються такі форми поведінки як «дія» і «бездіяльність»). *Роботодія людини-оператора* – це елемент (стадія, частина) юридично значущої дії (поведінки) людини, прямий прояв її свідомості і волі в поведінці керованого нею НР. *Роботодія людини-оператора* – це *дія людини як юридичний факт*. *Роботодія людини-оператора* – це *дія НР, спричинена дією людини-оператора*. Прикладом роботодії людини-оператора може бути керування польотом дрону, облаштованого відеокамерою з метою отримання певного відеозапису. В сучасних умовах зазначеного роду дії часто-густо демонструє *злочинна діяльність*, зокрема, – *терористична*. Так, в РФ «бандити готували теракти... з застосуванням дронів» [1]. Загалом на сьогодні у терористичній діяльності використовуються малорозмірні безпілотні літальні апарати (літакового, вертолітного типу) не тільки для розвідки, але і як зброю, знаряддя завдання шкоди, для здійснення суто бойової ударної дії (приклад: спроба атакувати російські військові об'єкти в Сирії 6.01.2018 р.) [2].

Автономна роботодія – це відносно самостійна юридично значуща дія АР, котра не є прямим поведінковим проявом свідомості і волі людини. Автономна роботодія не є дією людини як юридичним фактом. Автономна роботодія як юридичний факт являє собою є відносно самостійний зовнішній прояв функціонування *штучного інтелекту* (програмного забезпечення) АР. За правовою кваліфікацією роботодія людини-оператора, як і автономна роботодія може бути *правомірною або протиправною*. У зв'язку з чим доцільно також розрізнявати *військово-бойові АР і цивільні АР* (промислові, сервісні, медичні АР тощо). На відміну від військово-бойових, цивільні АР не призначені для *правомірного завдання шкоди*. Спричинена АР «шкода» в її юридичному розумінні – це «майнова шкода», «моральна шкода», «тілесне ушкодження», «захворювання», «смерть» тощо. З огляду на «бойові роботи і закони війни» і досвід «війни в Афганістані та Іраку» [3], відповідні *факти військової практики* свідчать, що проблема правомірності («законності») і протиправності («протизаконності») дій *військово-бойових АР* на сьогодні знаходиться у стані її перманентної актуалізації. Приміром, першим варіантом першого у світі багатофункціонального бойового робота «Gladiator» дистанційно керує *operator* за допомогою контролера PlayStation,

але його програмне забезпечення оновлюється і може бути модернізованим до такого рівня, коли управління роботом повністю здійснюється процесором [4].

Висновок. Юридичний аналіз співвідношення поведінки робота і людини об'єктивно припускає необхідність використання термінопонять «роботодія людини-оператора», «автономна роботодія».

Список бібліографічних посилань

1. Террокоптер: как бандиты с помощью дрона хотели взорвать МВД и ФСБ // СМІ2 : сайт. URL: <https://smi2.ru/article/44975560> (дата звернення: 25.03.2019).
2. Минобороны об атаке российских баз в Сирии дронами: С такими технологиями террористы могут нанести удар в любой стране // Комсомольская правда : сайт. URL: <https://www.crimea.kp.ru/daily/26777.1/3812592/> (дата звернення: 25.03.2019).
3. Singer P. W. Military Robots and the Laws of War. *The New Atlantis*. 2009. No. 23. P. 25–45. URL: <https://www.thenewatlantis.com/publications/military-robots-and-the-laws-of-war> (дата звернення: 25.03.2019).
4. Правовые вопросы ближайшего будущего: роботы-убийцы // ПРАВОРУ : сайт. URL: <https://pravo.ru/review/view/94866/> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 342.951

ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ ЮХНО,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства

факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-4771-0531>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІЦЕЙСКОГО ПРАВА

Реформування міліції в поліцію на Україні явно затрималося, оскільки намагання приєднатися до міжнародної спільноти, і зокрема до Європейського союзу вимагало цього ще задовго до їх перейменування. Вказаний процес й на сьогодні йде досить довго, безпланово і за відсутності реальної та обгрунтованої національної концептуальної програми, оскільки таке реформування не опирається на наукові дослідження та відповідну наукову експертизу. Не зважаючи на виклики сьогодення, наочно реформування поліції в основному має у своєму розвитку лише напрям щодо патрульної та дорожньої поліції (налічується 12 тисяч в 32 містах), хоча цього вимагає й вся система Національної поліції України. Про вказане підтвердив й очільник Національної поліції Арсен Аваков, який зазначив, що Національна поліція йде шляхом реформ. І ключовою оцінкою для поліції є довіра людей [1, с. 2]. Будь-яке реформування не може бути закінченим з огляду на постійну зміну політичних, економічних, суспільних і соціальних викликів і стану криміногенної обстановки в країні та ін. У зв'язку з вищезазначеним, науковий підхід до визначення проблеми повинен здійснюватись постійно, що вимагає об'єднання і зусиль багатьох галузей науки. Вказаному б сприяло формування й удосконалення Поліцейського права. Згідно генезису Поліцейське право як наука почала формуватись на території нашої держави ще у XIX столітті. Але на той час поняття «поліція» та «адміністрація» деякою мірою ототожнювались. За радянських часів термін «поліція» у юриспруденції не застосовувався з ідеологічних поглядів. За визначенням В. Гвоздецького, здобуття Україною політичної незалежності, її демократичний розвиток був безперечно об'єктивним чинником, що суттєво змінює геополітичну ситуацію в Європейському регіоні і відповідає виправданим бажанням народу України. У державі важливим суб'єктом системи внутрішньої безпеки були органи внутрішніх справ, а на сьогодні поліція. Нині українська поліція продовжує та перебуває в стадії реформування. Однак, на думку багатьох політиків, правоохоронців і дослідників, її проведення в поліції до недавня було частковим, неповним та епізодичним. Квінтесенцією нового підходу до діяльності поліції має бути зосередження основних зусиль на її пріоритетних напрямках, спрямованих на захист прав та свобод людини і громадянина в умовах становлення демократичних перетворень. У зв'язку з цим поліція повинна керуватися новою філософією поліцейської діяльності, в основі якої стоїть перехід від